

POZNAJEMY RÓŻNE OBLICZA RÓWNANIA OKRĘGU

TOMASZ WÓJTOWICZ

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania matematyki dla szkoły ponadpodstawowej poziom rozszerzony

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Agnieszka Jaworska
Recenzja merytoryczna – Ewa Olszewska
dr Anna Rybak
dr Beata Rola
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Poznajemy różne oblicza równania okręgu.

Czas trwania lekcji:

45 minut

Klasa:

III liceum/technikum, poziom rozszerzony

Cel ogólny:

zastosowanie równania okręgu w postaci kierunkowej i ogólnej.

Cele szczegółowe. Uczeń:

- oblicza odległość między punktami w układzie współrzędnych,
- podaje długość promienia i oblicza współrzędne środka okręgu,
- rysuje okrąg o podanym równaniu w układzie współrzędnych,
- proponuje różne metody rozwiązywania zadań z geometrii analitycznej,
- kształtuje wytrwałość w zdobywaniu wiedzy i umiejętności matematycznych,
- zna sposoby poprawy i dalszej drogi rozwoju (uczeń ze SPE).

Metody, techniki i formy pracy:

- praca z materiałem przygotowanym przez nauczyciela,
- metody aktywizujące: praca w grupach zadaniowych (kompetencje osobiste i w zakresie uczenia się),
- metoda ICT: praca z komputerowymi programami graficznymi (kompetencje cyfrowe),
- formy pracy: nauczanie zbiorowe, praca grupowa (jednolita i zróżnicowana).

Środki dydaktyczne:

komputer z programem graficznym, karty pracy dla uczniów (zróżnicowane pod względem stopnia trudności), karta samooceny ucznia, test interaktywny.

Opis przebiegu lekcji

1. Sprecyzowanie celów i postawienie problemu

Nauczyciel za pomocą projektora wyświetla uczniom trzy równania:

$$a) (x - 3)^2 + (y + 2)^2 = 12 \quad b) x^2 + (y - 2)^2 = 0 \quad c) (x - 1)^2 + (y + 1)^2 = -4$$

Następnie pyta uczniów, które z wymienionych równań opisują równanie okręgu.

Ucniowie podają swoje propozycje: a) równanie okręgu, b) punkt, c) równanie sprzeczne.

Nauczyciel formułuje pytania kluczowe: kiedy mówimy, że równanie opisuje okrąg?

W jaki sposób można wyznaczyć promień okręgu?

2. Analizowanie i porządkowanie zdobytych doświadczeń

Nauczyciel wspólnie z uczniami wyprowadza równanie okręgu z postaci kierunkowej do postaci ogólnej, czyli z równania $(x - a)^2 + (y - b)^2 = r^2$ do równania:

$$x^2 + y^2 + xA + yB + C = 0, \text{ gdzie } a = \frac{-A}{2}, \quad b = \frac{-B}{2}, \quad r = \frac{\sqrt{A^2 + B^2 - 4C}}{2}.$$

3. Twórcze wykorzystanie wiedzy

Nauczyciel dzieli uczniów na 4 grupy zadaniowe (daje swobodę wyboru grupy uczniom ze SPE).

Zadaniem każdej grupy jest rozwiązanie zadań dotyczących poznanych postaci równania okręgu. Przykładowe zadania dla grup:

Grupa I: Do okręgu należą punkty $A = (7, 2)$ i $B = (0, 3)$. Znajdź równanie tego okręgu w postaci kierunkowej i ogólnej, jeżeli wiadomo, że środek tego okręgu znajduje się na prostej o równaniu $x = 3$.

Grupa II: Wyznacz liczbę punktów wspólnych okręgu o równaniu $x^2 + y^2 + 2x - 6y + 4 = 0$ z prostą o równaniu $y = x + m$ w zależności od parametru m .

Grupa III: Zbadaj wzajemne położenie okręgów o równaniach $x^2 + y^2 + 2x + 8y + 16 = 0$ oraz $x^2 + y^2 - 4x - 6y + 8 = 0$.

Grupa IV: Wyznacz równanie okręgu w postaci kierunkowej i ogólnej, jeżeli okrąg ten jest opisany na trójkącie o wierzchołkach $A = (-1, 2)$, $B = (2, 0)$ i $C = (3, 5)$.

Uczniowie opracowują rozwiązania zadań na kartach pracy. W celu weryfikacji mogą posługiwać się programami graficznymi do rysowania okręgów.

4. Prezentacja pracy

Po wykonanej pracy uczniów następuje prezentacja uczniowskich rozwiązań. Na podsumowanie swojej pracy uczniowie rozwiązują test interaktywny np. ze strony internetowej <http://www.e-zadania.pl/materiały/lista,85,rownanie-okregu.html>.

5. Samoocena i refleksja uczniów

Nauczyciel ocenia pracę grupową uczniów (uwzględnia dostosowania dla uczniów ze SPE), a następnie prosi uczniów o wypełnienie karty samooceny. **Karta samooceny**

ucznia: (w pierwszych trzech punktach zaznacz TAK lub NIE)

- Wykonałem poprawnie wszystkie zadania. TAK NIE
- Moja kreatywność pozwoliła rozwiązywać postawione problemy. TAK NIE
- Analizowałem propozycje innych. TAK NIE
- Dzięki pracy na lekcji nauczyłem się .....

Komentarz metodyczny

Zadania przygotowane dla każdej grupy są bardzo zróżnicowane, dlatego nauczyciel przy doborze uczniów do poszczególnych grup powinien wziąć pod uwagę występujące dysfunkcje. W warunkach zbiorowego nauczania można

organizować zarówno jednakowe typy sytuacji, w których będzie zachodziło uczenie się, jak i różne dla odpowiednich zespołów uczniów. Praca dydaktyczna powinna pobudzać aktywność każdego ucznia. Stosowanie zróżnicowanych metod i form pracy na lekcji, pobudzających między innymi motywację poszczególnych jednostek, jest niezbędnym warunkiem uzyskiwania pożądaných rezultatów.